

ПОЛАГАНЕ НА ЛЕНТОВА МАРКИРОВКА В ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ

1. Маркиране на границите на защитените територии

1.1. Общи положения

Лентовата маркировка за обозначаване на границите на защитените територии се поставя по границите на обекта на защита съгласно заповедта за обявяване.

Извършва се върху местоположението на характерни/представителни точки от координатния регистър на защитената територия.

Полагането на маркировката трябва да е с фронт навън и да е видима при навлизане в защитената територия. Не се поставя маркировка от вътрешната страна на границата на защитената територия.

Всяка лентова маркировка да е видима от две съседни. Разстоянието между две съседни маркировки да не превишава 50 м.

Лентовата маркировка представлява две хоризонтални ленти – бяла и червена, които не се застъпват и при които бялата лента е от горната страна. Над двете ленти се поставя бяло каре, в което с черен текст /шрифт Helen Bg ЧЕРВЕН/ се изписва абривиатурата на категорията на защита както следва:

- Р (резерват);
- НП (национален парк);
- ПЗ (природна забележителност);
- ПР (подгържан резерват);
- ПП (природен парк);
- ЗМ (защитена местност).

Лентовата маркировка се полага преимуществено върху естествени обекти (дървета, скали) или сгради и обекти на техническата инфраструктура, съгласно т. 1.2. по-долу.

При липса на условия за полагане на маркировката на естествени обекти (равнинни територии, ливади, пасища, влажни зони) маркировката се изпълнява върху нарочно инсталирани стълбове, съгласно т. 1.3. по-долу.

В случаите, когато защитените територии са частично или изцяло в сладководни басейни или морска среда, обозначаването им се извършва на закомвени за дъното поплавци (шамандури), съгласно т. 1.4. по-долу.

За нанасянето на лентовата маркировка се използват издръжливи на атмосферното влияние бои в т.ч. съгласно БДС EN 1871 и БДС EN 1436+A1:2009 г.

1.2. Маркиране върху естествена основа

Двете хоризонтални ленти са с ширина 30 мм и дължина между 100 и 180 мм. Бялото каре съдържащо абривиатурата на категорията защитена територия е с размери от 100x100 мм до 180x180 мм и се поставя на 20 мм над лентовата маркировка (Фиг. 1). Допустимо е карето да се поставя само на местата, в които границата на защитената територия се пресича от пътека или път, както и на границата между два съседни горскостопански участъка.

Височината на поставяне на маркировката върху естествената основа е до 1500 мм над повърхността на земята.

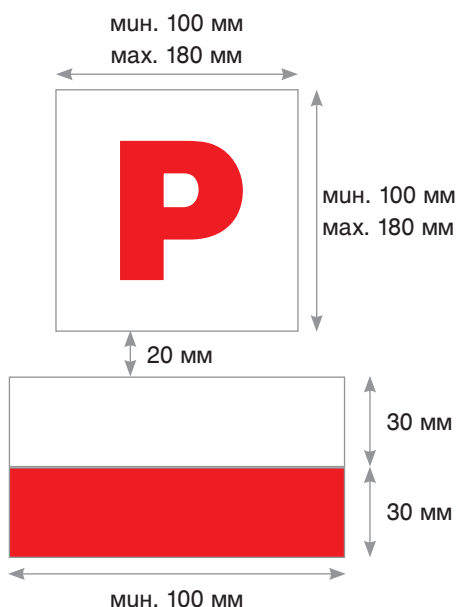
При наличие на широколистни дървета, маркировката се поставя преимуществено върху тях. При дървета с диаметри над 80-100 см се допуска дължината на лентите да бъде до 1/4 от диаметъра на дървото. При нанасяне на маркировка върху дървета с дълбоко набраздена кора (иглолистни, дъбове, стари букови дървета и др.) основата се подготвя, като кората се заглажда без да се засяга камбиалния слой.

За маркирането на граница на защитена територия в гори при липса на подходящо дърво, върху което да се постави лентова маркировка на разстояние повече от 5 метра от местоположението на координатната точка се поставя граничен стълб.

При нанасяне на маркировка върху скали, основата се почиства, но без да се допуска увреждането на петрофилна растителност или други консервационно значими видове. Нанасянето на боята става с шаблон.

Допустимо е поставяне на маркировка върху скали, сгради или съоръжения на техническата инфраструктура, чрез нарочно изготвени пластини включващи атрибутите описани по-горе. Пластините може да са изработени от ламарина или полимерен материал подходящо обработени за устойчивост на атмосферни влияния и ултравиолетови лъчи.

Честотата на поставяне на маркировката се определя от плана за обозначаване на защитената територия, като основен принцип е всяка маркировка да бъде видима от съседните дъве.

препоръчително 1/2 от диаметъра на дървото

при дървета с диаметри над 80-100 см до 1/4 от диаметъра на дървото

Фиг. 1. Лентова маркировка за поставяне върху естествена основа

Цвето̀ве

RAL система

Червен: RAL 3020 /RGB 204-006-005/ /HEX #CC0605/ Trafic red

Бял: RAL 9010 /RGB 255-255-255/ /HEX #FFFFFF/ Pure white

Natural Color System /NCS/ система

Червен: NCS base colors red /RGB 196-2-51/ /HEX #C40233/

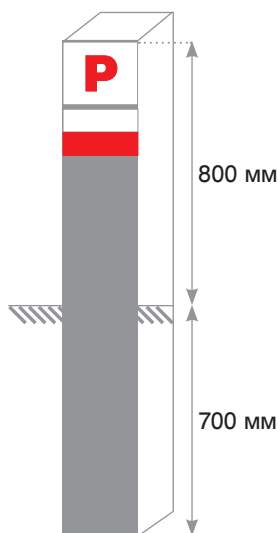
Бял: NCS base colors /RGB 255-255-255/ /HEX #FFFFFF/

1.3. Маркиране върху граничен стълб

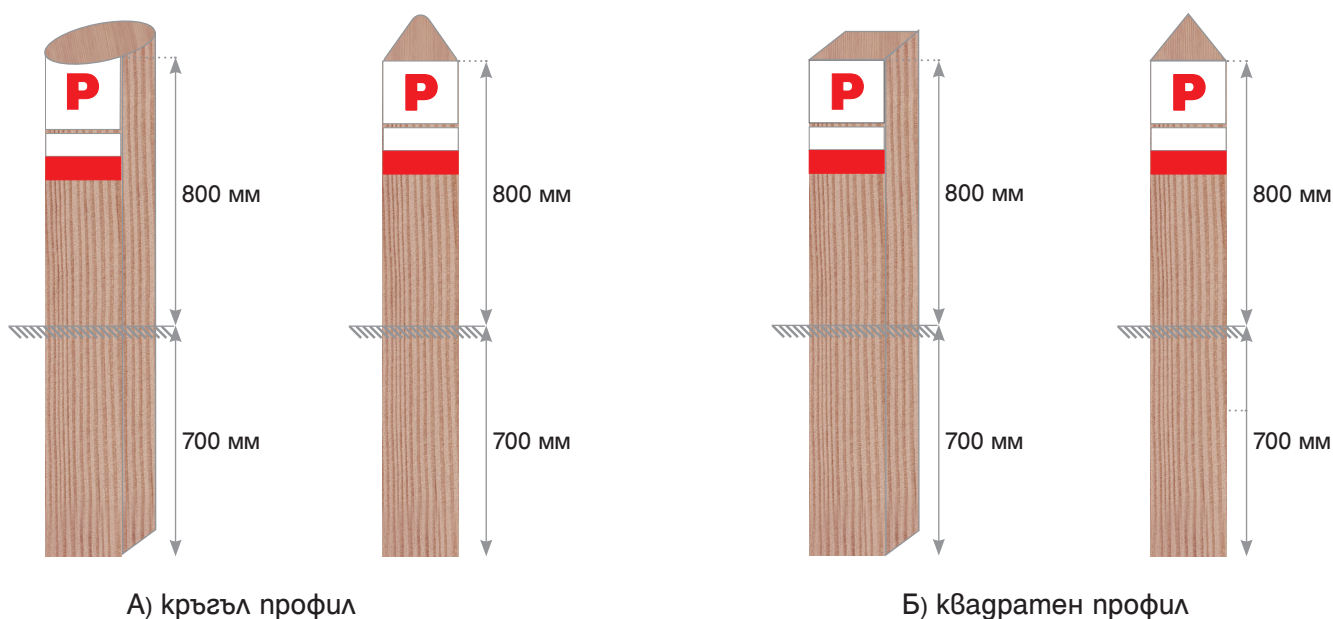
При липса на подходяща естествена основа за полагане на лентовата маркировка се използват гранични стълбове. Граничните стълбове могат да бъдат бетонни, каменни с бетонна спойка, дървени или метални, като избора се обуславя от възможностите за оптимално вписване в средата и запазване на дивия характер, възможностите за подмяна и поддръжка и др. В най-горната част на стълба се поставя карето обозначаващо категорията на защитената територия, а под него двете цветни ивици. Монтирането в земята се извършва чрез бетониране.

Бетонните граничните стълбове се изработват от армиран бетон с квадратен профил с размери 100x100 мм, височина над повърхността на земята 800 мм, а под повърхността 700 мм (Фиг. 2).

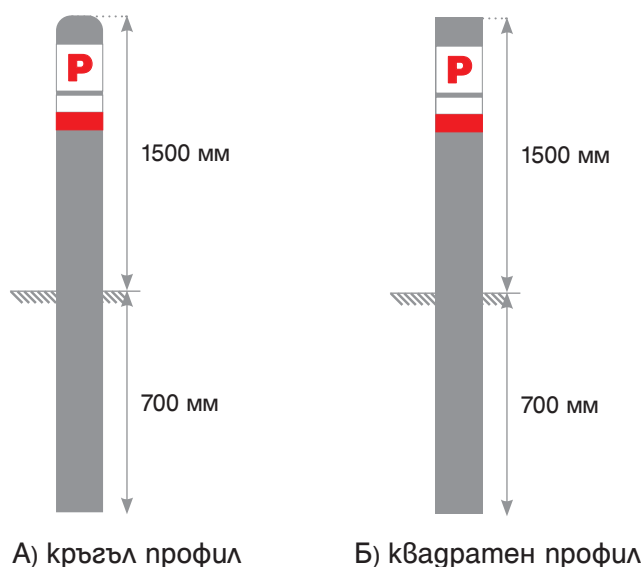
Фиг. 2. Бетонен граничен стълб с лентова маркировка за граница на защитена територия

Използва се дървесина от твърди широколистни и иглолистни видове (акация, дъб, габър, ясен и лиственица) предварително обработена (просушена и импрегнирана) съгласно действащия БДС стандарт. Профилът е кръгъл (Фиг. 3 А) с диаметър 100 мм, 120 мм до 150 мм или квадратен (Фиг. 3 Б) с размери 100x100 мм, 120x120 мм до 150x150 мм, като в горната си част е скосен под ъгъл от 45 градуса или оформен конично. Общата дължина на стълба е 1500 мм.

Фиг. 3. Граничен стълб от дърво – скосен и конус с маркировка за граница на защитена територия

Железните маркировъчни стълбове са тръби с диаметър от 1,5 до 2,0 цола (Фиг. 4 А) или с квадратно сечение от 40-60 мм (Фиг. 4 Б) и обща дължина 1500 мм (2000 мм при маркиране на блатисти терени, в този случай бетонирането е на дълбочина 800 мм), плътно затворени в горния си край. По дължината на тръбата не се допускат отвори и пукнатини. Преди полагане на лентовата маркировка върху тях, те се грундират.

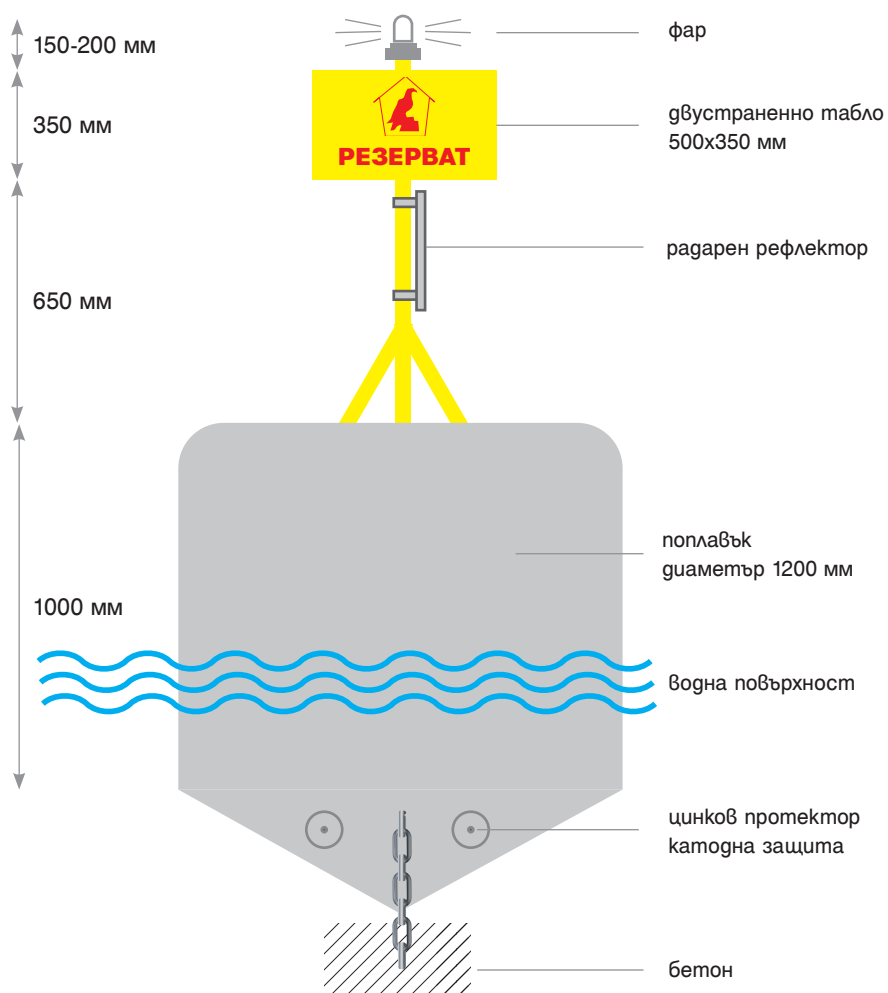
Фиг. 4. Железен граничен стълб с маркировка за граница на защитена територия

1.4. Обозначаване във водна среда

Маркирането на границите на защитени територии попадащи във водна среда се извършва върху заковани поплавци (шамандури).

Знаци в сладководна или морска среда се монтират върху плаваща шамандура закрепена към дъното с въже/верига (в долната част с бетонни тежести или друго подходящо заковване), като дължината е с минимум $\frac{1}{3}$ по-голяма от дълбочината. При монтаж върху шамандура в сладководен басейн с непостоянно водно ниво дължината на въжето/веригата се определя при най-високото ниво увеличено с $\frac{1}{3}$ дължина.

Шамандурата е изработена от пластмаса и има овална форма. Повърхността на шамандурата (цялата структура) е жълта. Към вертикалния носещ елемент (пръчка) е прикрепен предупредителен знак (жълт), на който е символът за ЗТ, двустранно. Под предупредителния знак се поставя радарен рефлектор. Шамандурата е оборудвана с лампа, захранвана със сменяеми батерии и фотоволтаичен панел.

Фиг. 5. Шамандура с маркировка за граница на защитена територия

Цвето̀ве

RAL система

Червен: RAL 3020 /RGB 204-006-005/ /HEX #CC0605/ Traffic red

Жълт: RAL 1018 /RGB 248-243-053/ /HEX #F8F32B/ Zinc yellow

Natural Color System /NCS/ система

Червен: NCS base colors red /RGB 196-2-51/ /HEX #C40233/

Жълт: NCS base colors yellow /RGB 255-211-0/ /HEX #FFD300/

2. Маркиране на пътеки за преминаване на хора в резервати и поддържани резервати

2.1. Общи положения

Маркирането на пътеки за преминаване на хора в резервати и поддържани резервати определени със заповеди на министъра на околната среда и водите на основание на чл. 17, ал. 2 от ЗЗТ се извършва чрез лентова маркировка. Лентовата маркировка представлява три последователни хоризонтални ленти – цветна, бяла и червена, при които цветната лента е от лявата страна, бялата лента е в средата, а червената лента е от дясната страна. Цветът разположен в лявата част на лентовата маркировка разграничава отделните пътеки в резервата. Цветовете на лявата част от трилентовата маркировка се прилагат съгласно посочените в Приложение 2, т.2.

Лентовата маркировка се поставя по маршрутите определени в заповедите на министъра на околната среда и водите. Последователните хоризонтални ленти са с ширина 30 мм и обща дължина минимум 150 мм. Всяка лентова маркировка да е видима от две съседни. Разстоянието между две съседни маркировки да не превишава 50 м.

2.2. Маркиране върху естествена основа

При наличие на дървета, маркировката се поставя преимуществено върху тях на височина 1500 мм с дължина на лентите до 1/2 от диаметъра на дървото. При дървета с диаметри над 80-100 см се допуска дължината на лентите да бъде до 1/4 от диаметъра на дървото. При нанасяне на маркировка върху дървета с дълбоко набраздена кора (излолистни, дъбове, стари букови дървета и др.) основата се подготвя, като кората се заглажда без да се засяга камбиалния слой.

При нанасяне на маркировка върху скали, основата се почиства, но без да се допуска увреждането на петрофилна растителност или други консервационно значими видове. Нанасянето на боята става с шаблон.

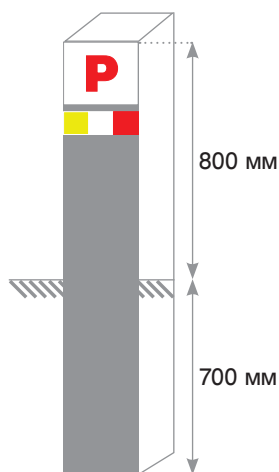

Фиг. 6. Лентова маркировка за поставяне върху естествена основа

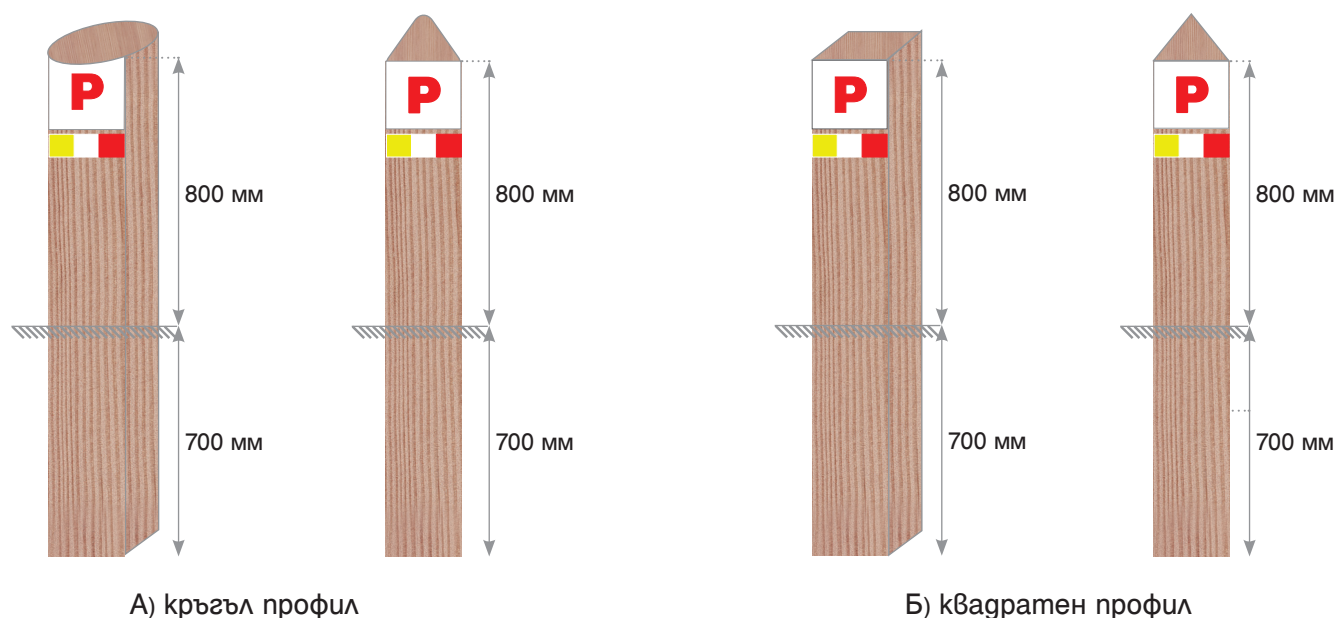
2.3. Маркиране върху граничен стълб

При липса на подходяща естествена основа за полагане на лентовата маркировка се използват стълбове. Стълбове могат да бъдат бетонни, каменни с бетонна spojка, дървени или метални, като избора се обуславя от възможностите за оптимално вписване в средата и запазване на дивия характер, възможностите за подмяна и поддръжка и др. В най-горната част на стълба се поставят двете цветни последователни ивици. Монтирането в земята се извършва чрез заскаляване и уплътнение с пръст.

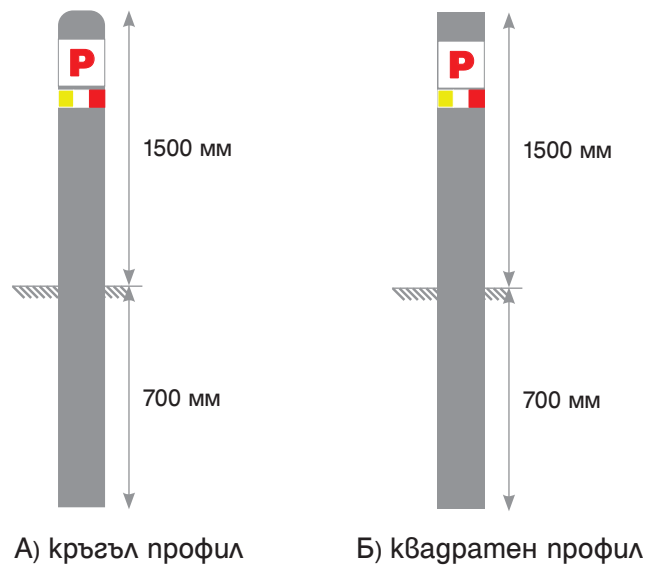
Материалите, размерите и формите на стълбовете за обозначаване на пътеките за преминаване на хора са идентични със стълбовете посочени в част 1.3 *Маркиране върху граничен стълб*, фигури 2; 3 А; 3 Б и 4.

Фиг. 7. Бетонен граничен стълб с лентова маркировка за преминаване на хора в резервати и поддържани резервати

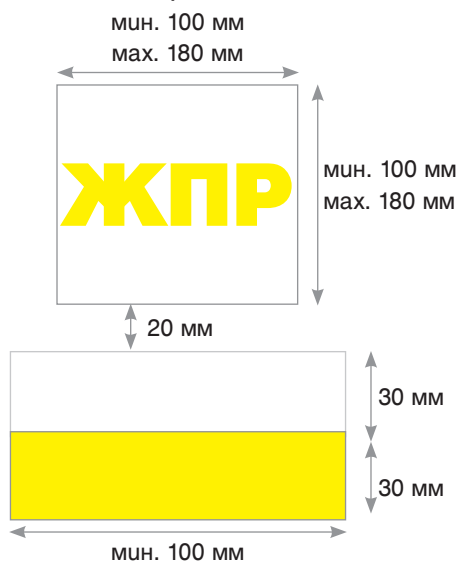
Фиг. 8. Граничен стълб от дърво – скосен и конус с маркировка за преминаване на хора в резервати и поддържани резервати

Фиг. 9. Железен граничен стълб с маркировка за преминаване на хора в резервати и поддържани резервати

3. Маркиране на Маркиране на прокар за селскостопански животни

При обозначаването на прокар за преминаване на селскостопански животни се използва лентова маркировка и каре с размери аналогични на тези за обозначаване на категорията на защитената територия. В карето, с жълт цвят с вписва съкращението ЖПР.

препоръчително 1/2 от диаметъра на дървото
при дървета с диаметри над 80-100 см до 1/4 от диаметъра на дървото

Фиг. 13. Лентова маркировка на прокар за селскостопански животни за поставяне върху естествена основа

Цветовете

RAL система

Бял: RAL 9010 /RGB 255-255-255/ /HEX #FFFFFF/ Pure white

Жълт: RAL 1018 /RGB 248-243-053/ /HEX #F8F32B/ Zinc yellow

Natural Color System /NCS/ система

Бял: NCS base colors /RGB 255-255-255/ /HEX #FFFFFF/

Жълт: NCS base colors yellow /RGB 255-211-0/ /HEX #FFD300/

5. Заличаване на съществуваща маркировка

Стара и неактуална лентова маркировка се заличава чрез:

- задялкване, ако маркировката е поставена върху гървета;
- зашкурване, ако маркировката е поставена върху скали или други твърди основи;
- нанасяне на сива боя върху старата маркировка до пълното заличаване на последната при маркировка върху сгради и съоръжения на техническата инфраструктура. Следва да се избягват строги геометрични форми на слоя сива боя и да се търси максимално естествен изглед на направената корекция.

Неактуална маркировка положена чрез пластини, гранични стълбове и / или шамандури се отстранява физически.